7/4185 -3-

226

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
İhracat Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.02.04.01-101 23.05.01 **32561**
KONU : Sınır Ticareti / Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Devlet Bakanlığı Makamı'na (Sayın Kemal DERVİŞ) muhatap 8/5/2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02.7/4185-10224/24070 sayılı yazıları.

Devlet Bakanlığı'ndan alınan ve Dış Ticaret Müsteşarlığı kayıtlarına 14/5/2001 tarihinde giren 11/5/2001 tarihli yazı ekini teşkil eden İlgi'de kayıtlı yazıları konusu; Van Milletvekili Sayın Maliki Ejder Arvas tarafından verilen sınır ticaretine ilişkin yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Sözkonusu önergeye ilişkin görüşümüz ilişik notta sunulmaktadır.

Bilgilerine arz olunur.

Prof. Dr. Tunca TOSKAY
Devlet Bakanı

EK: Not (1 sayfa)

7/4185 -4-

16/5/2001 227

VAN MİLLETVEKİLİ SAYIN EJDER ARVAS'IN SINIR TİCARETİNE İLİŞKİN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN NOT

SORU 1 : Ekonomik anlamda uygulamaya konulan tedbirlerle neden Asya pazarlarına açılma imkanı engellenmektedir?

Sınır ticareti ile, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki sınır illerinden sınır komşusu ülkelere yapılan ihracatın arttırılması ve bu ihracat sayesinde bölgede sınai ve ticari gelişmenin sağlanması, ayrıca kolaylaştırılmış ithalat ile sınır illerinde yaşayan yöre halkının günlük ihtiyaçlarının bir bölümünün karşılanması amaçlanmıştır. Marjinal ve konjonktürel bir uygulama niteliğinde olan bu ticaretteki temel prensip ticaretin karşılıklılık ilkesine dayandırılmasıdır.

Ancak, motorinin sınır ticaretine dahil edilmesiyle birlikte, bu uygulamanın, ağırlıklı bir şekilde motorin ithalatından müteşekkil bir ticaret şekline dönüşerek, gerçek amacından uzaklaştığı müşahede edilmiştir. Daha da kötüsü, uluslararası ticarette dış pazarlara açılmanın en önemli koşulu olan ihracatta artış kaydedilememiş ve önemini yitirmiştir.

Bu durum ise, iç piyasadaki rekabet dengesini bozarak, bir yandan önemli oranda vergi kaybına yol açarken, diğer yandan başta yaş meyve sebze olmak üzere bölgeden yapılmakta olan tarımsal ürünler ihracatını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bahsekonu olumsuz gidişatın önüne geçilmesi ve sınır ticaretinin ülke ve yöre halkının menfaatleri doğrultusunda kontrol altına alınmasını temin etmek amacıyla, ithalatta il ihtiyacı ölçütü ile kota sistemine geçilmiş ve ithal edilen ürünlerin il dışına çıkarıldığının tespiti halinde ilgili mevzuatta ağır cezai müeyyidelerin uygulanması hükme bağlanmıştır.

Sonuç olarak, alınan önlemler tamamıyla motorin ağırlıklı ithalata yönelik olup, bölgedeki potansiyeli harekete geçirebilecek güce sahip Asya pazarlarına açılmanın en önemli unsurunu teşkil eden üretim ile ihracata ilişkin herhangi bir engel getirilmemiştir.

SORU 2 : Sınır ticaretine konu malların ithalatına konulan az miktarda mal kısıtlaması serbest pazar uygulamasına ters bir davranış değil midir? Neden sınır ticaretinin ülke ekonomisine olacak katkılarından kaçınılmaktadır?

Sınır ticareti kapsamında aynı zamanda "açık pazar yeri" uygulaması yer almaktadır. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere motorin ticaretinin diğer ürünlere nazaran daha cazip olması ve yöre insanının yoğun olarak motorin ithalatına yönelmesi nedeniyle, açık pazar yerleri rağbet görmemeye başlamıştır. Nihayet, bu ticaret şekli bölgenin kendi dinamiklerinden dolayı işlevini yitirmiştir. Bu itibarla, ithalata ilişkin kota tahsisatlarında motorine ağırlık verilmiştir.

Öte yandan, bölgeden komşu ülkelere ihracatı artırmaya yönelik olarak; yatırımı, üretimi ve dolayısıyla bölgedeki insanımıza düzenli gelir getirecek istihdamı sağlayacak çözüm yollarının araştırılıp ortaya konulmasının, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgemizin uzun vadeli geleceği açısından daha yararlı olacağı mütalaa edilmektedir.

SORU 3 : İran'ın Hoy Kenti ile Van İli arasında bulunan Kapıköy Açık Pazarı'na neden işlerlik kazandırılmıyor? Açık pazara imkan sağlayacak projeler var mıdır?

Motorinin sınır ticareti kapsamından çıkarılması durumunda, açık pazar yerlerine işlerlik kazandırılmasına yönelik projelerin yararlı olacağı düşünülmekte olup, bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.